

NÁVRH FEDERALIZÁCIE HABSBURSKEJ MONARCHIE V DIELE SPOJENÉ ŠTÁTY VEĽKÉHO RAKÚSKA OD AURELA POPOVICIHO

KAROL HOLLÝ

HOLLÝ, Karol. The Proposed Federalization of the Habsburg Monarchy in the Work *The United States of Greater Austria* by Aurel C. Popovici. *Historický časopis*, 2012, 60, 3, pp.501-520, Bratislava.

The study analyses the proposal to federalize the Monarchy contained in the work *The United States of Greater Austria* (1906). Its author was a political representative of the Transylvanian Rumanians in the Kingdom of Hungary, Aurel C. Popovici (1863 – 1917). His work appeared in a period of crisis for the Monarchy and represented a proposal for its solution by means of constitutional reform. Popovici proposed the formation of 15 federal states headed by the Emperor and central government in Vienna. This proposal is analysed in the study in the wider context of the political situation in the Habsburg Monarchy. As a comparative framework for the interpretation of Popovici's ideas, the study also analyses the thinking of the Austro-Marxists, specifically K. Renner and O. Bauer. They were working on projects to reform the Monarchy at the same time. Aurel C. Popovici. *Austria-Hungary. Beginning of the 20th century. Reform proposals. Federalization. Austro-Marxists.*

V rámci slovenskej historiografie je práca *Die Vereinigten Staaten von Groß-Österreich. Politische Studien zur Lösung der nationalen Fragen und staatsrechtlichen Krisen in Österreich-Ungarn*¹ (ďalej *Spojené štáty Veľkého Rakúska*) od príslušníka strednej generácie v národnom hnutí uhorských Rumunov na prelome 19. a 20. storočia, Aurela Constantina Popoviciho (1863 – 1917),² síce známa, avšak zároveň nepoznaná. V produkcii slovenskej historiografie sa táto práca totiž spravidla len spomína, žiadna štúdia či monografia jej však nevenovala väčší priestor. Z toho dôvodu treba zvlášť zdôrazniť známu a zásadnú prácu politika (a Popoviciho súčasníka) Milana Hodžu *Federation in Central Europe. Reflections and Remniscences*, pretože obsahuje sumár obsahu Popoviciho diela i jeho analýzu. Hodžovo dielo písané v exile počas druhej svetovej vojny (slovenský preklad vyšiel až roku 1997) tak zostáva dosiaľ jediným serióznym zdrojom dostupným v slovenčine.³

---

1 POPOVICI, Aurel Constantin. *Die Vereinigten Staaten von Groß-Österreich. Politische Studien zur Lösung der nationalen Fragen und staatsrechtlichen Krisen in Österreich-Ungarn*. Leipzig : Verlag von B. Elischer, 1906, 424 s. a 1 mapa. Na tomto mieste chcem poďakovať Kazimierzovi Jurczakovi z Varšavskej univerzity za podporu a pomoc pri výskume tejto témy.

2 Predmetom tejto štúdie sú predovšetkým dejiny Popoviciho projektu Veľkého Rakúska a teda jeho biografické dáta a súvislosti spomínam len výberovo. Z najnovšej literatúry pozri o ňom monografiu: CRIȘAN, Vasile. *Aurel C. Popovici (1863 – 1917)*. Alba Iulia : Editura ALTIP, 2008, 285 s. a 43 obrázkov. Hodnotnú analýzu Popoviciho nacionalistického myslenia poskytuje M. Turda, pozri: TURDA, Marius. *Aurel C. Popovici's Nationalism and its Political Representation in the Habsburg Empire (1890-1910)*. Dostupné na internete: <<http://lgi.osi.hu/ethnic/relations/1/mariust.html>> [august 2012].

3 HODŽA, Milan. Federácia v strednej Európe (Reflexie a reminiscencie). In HODŽA, Milan. *Federácia v strednej Európe a iné štúdie*. Ed. Pavel Lukáč. Trans. Jana Plulíková. Bratislava : Kalligram, 1997,